

Pestprotocol BMS

1.1 *Inleiding*

In dit hoofdstuk komt de aanpak van het pestprobleem op onze school aan de orde. Er wordt eerst ingegaan op het onderscheid tussen pesten en plagen. Daarna wordt de vijfsporen aanpak van het probleem opgevoerd en concreet uitgewerkt.

1.2 *Wat is pesten?*

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, is een definitie van pesten noodzakelijk. Om duidelijk te maken wat pesten is, wordt een onderscheid gemaakt tussen pesten en plagen. Plagen is van onschuldige aard, pesten is dat niet.

Er zijn verschillende definities rondom pesten, wij gebruiken de volgende:

"Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen. De ander is niet meer in staat zichzelf te verdedigen."

Met deze definitie geven wij het verschil tussen pesten en plagen aan. Bij plagen is sprake van incidenten. Een leerling zegt iets, de andere zegt iets terug en het is dan meestal afgelopen. Pesten gebeurt echter systematisch: een aantal keren per dag, een keer per week of regelmatig. Hiermee hangt het verschil in macht samen. Bij plagen is sprake van een gelijke en bij pesten van een ongelijke machtsverhouding. Bij pesten is de één de spreekwoordelijke winnaar (de pester) en de ander de spreekwoordelijke verliezer (de zondebok).

In de derde plaats loopt het slachtoffer bij plagen geen blijvende psychische en/of fysieke schade op. Plagen en geplaagd worden is niet slecht voor de ontwikkeling van een kind. Het leert voor zichzelf opkomen, alert te reageren. Bij pesten is dit niet het geval. Gepest worden heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer. Het kind mag niet (meer) voor zichzelf opkomen.

Het vierde verschil is dat bij plagen het lijdende voorwerp nog in staat is of wordt in staat geacht zich te verweren. Bij pesten echter niet. Als het slachtoffer dit doet, kan het voor de pesters een reden zijn het nog harder te pakken.

1.3 *Hoe pakken wij het pesten aan?*

1.3.1 *Preventie*

Voorkomen is beter dan genezen. Op de BMS zijn wij preventief rondom pesten bezig. Daarbij hebben de leerkrachten en de ouders een cruciale rol. Het contact tussen ouders en leerkrachten over de kinderen is erg belangrijk. Juist ook bij het probleem pesten, is het contact tussen thuis en school van groot belang.

1.3.1.1 *Op school*

Op verschillende manieren proberen wij pesten en pestgedrag te voorkomen.

1. De lieveheersbeestjes poster van KidsTegenGeweld
2. De schijf van 4
3. De Soemokaarten

De lieveheersbeestjes poster van Kids Tegen Geweld

Iedere leerkracht van onze school neemt duidelijk stelling tegen elke vorm van pesten. Aan het begin iedere maand brengt de leerkracht aan de hand van de antipest poster van de campagne van *Kids Tegen Geweld* een probleem aan de orde. Op de poster staat iedere maand het lieveheersbeestje die elke maand een andere boodschap over pesten brengt. De ene keer vanuit de pester, dan weer vanuit het gepeste kind of de meeloper.

Door deze posters door de hele school aan de orde te brengen, wordt het pesten op een "hoger" niveau aan de orde gesteld en niet alleen op klassenniveau. Zo wordt verkomen dat leerlingen vluchten in allerlei verdedigingsmechanismen; het pesten wordt ontkend, gebagatelliseerd, het slachtoffer krijgt de schuld.

Een veilige aanpak is praten over het zondebokfenomeen bij dieren; vertellen over wat er plaatsvond in een andere klas of op een andere school en informatie verstrekken over de gevoelens van het slachtoffer, de aangetoonde ongevoeligheid van de pester, de mogelijke oorzaken van pestgedrag, de te onderscheiden partijen bij pesten, de aantallen pesters en gepeste kinderen.

Op de kalender die dient als handleiding worden elke maand gesprekstechnieken tips gegeven voor de leerkrachten, daarnaast worden op de site ook suggesties en projecten genoemd.

De schijf van 4

Op de BMS hanteren we 4 kapstokregels die we door heel de school de schijf van 4 noemen. Hoe wij op de BMS om willen gaan met elkaar is te herleiden naar deze 4 regels. De schijf van 4 wordt aan het begin van het schooljaar uitgebreid aan de orde gebracht en na elke vakantie opgefrist. Wanneer er situaties zich voordoen in de klas of op het plein brengt de leerkracht dit aan de orde met behulp van de schijf van 4. De leerkracht bedenkt bijvoorbeeld samen met de kinderen regels die bij één van de 4 regels horen, zodat de kinderen zelf ook eigenaar zijn van de te hanteren regels, dit maakt de betrokkenheid groter.

De Soemokaarten

De Soemokaarten zijn kaarten met spelvormen en opdrachten die ten dienste staan aan de **Sociaal Emotionele** ontwikkeling.

1.3.1.2 Thuis

Het is belangrijk dat ook de ouders duidelijk stelling in nemen tegen elke vorm van pesten. Ouders kunnen hun kinderen op eenvoudige wijze mobiliseren, namelijk door met hun kind over pesten te praten. Door dit te doen geven zij aan dat zij weet hebben van het verschijnsel. Tijdens deze gesprekken kunnen zij hun eigen gevoelens over het pesten van kinderen tonen. Zij zeggen dan bijvoorbeeld dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Ze bespreken wat hun kind kan doen als hun kind het ziet, bijvoorbeeld dat het niet mee moet pesten. Als het dat niet kan of durft, mogen ze het ook thuis vertellen.

De ouders geven aan dat hun kind, als het hem of haar zelf overkomt, het mag vertellen.

1.4 De Vijfsporen aanpak

Wanneer er toch pestgedrag wordt geconstateerd moet er adequaat worden gehandeld.

Het zondebokfenomeen op school is geen individueel probleem, maar een groepsprobleem, met verschillende belanghebbenden: pester, zwiigende middengroep (meelopers), zondebok, ouders en leerkracht.

Dit houdt in dat een aanpak van het verschijnsel, wil ze adequaat zijn, zich moet richten op een gelijktijdige hulp aan deze vijf groepen, ook wel te benoemen met de term "vijfsporenaanpak".

1.4.1 In gesprek met de pester

Pesters zijn fysiek sterker dan hun slachtoffers en zien hen als waardeloos. Hun persoonlijkheidsstructuur kan agressief worden genoemd; ze neigen ertoe agressief te reageren in veel verschillende situaties; hebben een zwakke controle over hun agressie en een positieve houding ten opzichte van geweld. Ze kunnen hun slachtoffers tiranniseren, geld afpersen, klasgenoten de opdracht geven het slachtoffer te mishandelen of dat zelf doen. Daarnaast hebben ze weinig empathisch vermogen. Tot slot lopen notoire pesters een vier keer zo grote kans later in crimineel gedrag terecht te komen. Om deze reden zou hulp aan de pester en zijn ouder(s) een goede manier van criminaliteitspreventie zijn.

De hulp aan de pester bestaat uit een aantal probleemoplossende gesprekken, een juridisch gesprek en eventueel uit een training in sociale vaardigheden. Te allen tijde zullen de ouders op de hoogte worden gesteld van het pestgedrag van hun kind. Wij vragen van de ouders de medewerking en ondersteuning. Alleen dan kunnen de gesprekken het beoogde effect hebben.

Er zal een combinatie van een juridisch en een probleemoplossend gesprek plaatsvinden.

Het probleemoplossende gesprek

In deze gesprekken wordt de mogelijke oorzaak van het pestgedrag blootgelegd.

Mogelijke oorzaken zijn: het kind krijgt weinig aandacht van de ouders, wordt fysiek gestraft wanneer het iets fout doet, wordt door hen niet gecorrigeerd wanneer het agressief is. Is in het verleden zelf gepest en is daardoor pester geworden, krijgt een slecht voorbeeld van volwassenen, wordt voortdurend blootgesteld aan gewelddadige tv-programma's of computerspelletjes of kan niet tegen bepaalde kleur-, smaak- of geurstoffen.

In het gesprek kan de pester zelf met mogelijke oorzaken aan komen, maar de leerkracht kan de pester dit overzicht van oorzaken ook voorleggen en vragen welke oorzaak op hem van toepassing kan zijn en gaat samen met de pester oplossingen bedenken.

De leerkracht laat de leerling brieven van ouders van zondebokken of zondebokken zelf lezen.

Vergroting van het empathisch vermogen van de pester is van deze activiteiten het uiteindelijke doel. Zo wordt de pester gevoelig gemaakt voor wat hij met het slachtoffer uithaalt.

Het juridische gesprek

In het juridische gesprek wordt straf gegeven aan de pester, omdat hij geen veiligheid aan een kind van school heeft gegeven. Dit is onderdeel van een stappenplan.

De straf bestaat opklimmend in zwaarte uit de volgende zaken:

1. Na overtreding een gesprek met de leerkracht, waarbij de techniek hoor –en wederhoor door de leerkracht wordt toegepast.
2. Binnen blijven.
3. Opstel schrijven over pesten.
4. Boek over pesten lezen en eruit overschrijven.
5. Nuttig, onaangenaam werk voor school doen.
6. Uitsluiten van leuke schoolactiviteiten.
7. Schorsen uit de klas.
8. Schorsen van school

Met de pester worden concrete afspraken gemaakt over gedragsverandering.

Training sociale vaardigheden (SOVA)

Sociaal gedrag en weerbaarheid zijn vaardigheden die je nodig hebt om je te bewegen in de maatschappij. Meestal verloopt deze ontwikkeling vanzelf, maar soms ook niet. Hieraan kunnen verschillende oorzaken ten grondslag liggen.

In de SOVA training leren kinderen hoe je kunt reageren in verschillende situaties. De SOVA training kan ingezet worden vanaf 10 jaar.

1.4.2 De rol van de zwijgende middengroep (meelopers)

De zwijgende middengroep, ook wel meelopers genoemd, is van vitaal belang voor de aanpak van het probleem. De moeilijkheid echter is dat de zwijgende middengroep uit subgroepen bestaat, met ieder een eigen belang. Maar als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben de pesters weinig meer te vertellen. De middengroep is eenvoudig te mobiliseren, niet alleen door de leerkracht, maar ook door de ouders. Op de posters van KidsTegenGeweld staan praktische tips en gesprekssuggesties voor de leerkrachten. Ook in het programma "Horen, zien en niet meer Zwijgen", een lesprogramma voor de bovenbouw, wordt deze groep duidelijk besproken en aangesproken op hun rol.

1.4.3 De hulp aan de zondebok

Het slachtoffer is niet in staat het probleem zelf aan te pakken. Het heeft daarbij hulp nodig van klasgenoten, leerkrachten en ouders. De ouders van het slachtoffer, als ook de ouders van de pesters worden op de hoogte gesteld.

Leerkrachten hebben veel mogelijkheden (toekomstige) slachtoffers hulp te bieden. Dit kan door duidelijk stelling te nemen voor het slachtoffer.

Wanneer een kind langdurig is gepest, moet worden gedacht aan een assertiviteitstraining om het kind weerbaarder te maken. Om deze methode toe te kunnen passen is niet alleen grote kennis van zaken vereist, die niet van leerkrachten verwacht kan worden, maar ook is ze arbeidsintensief. Deze zal dus buiten schoolverband gevolgd moeten worden.

1.4.4 De leerkrachten

De leerkrachten nemen duidelijk stelling in tegen het pesten. Zij voeren gesprekken met de pester, de zwijgende middengroep en de zondebok. Het onderwerp pesten wordt in een kringgesprek besproken. Bijvoorbeeld via de vraag: waar denk je aan bij pesten en wat voor kinderen doen het? Een volgende stap kan zijn het voorlezen van kinderboeken die over het onderwerp gaan.

1.4.5 De ouders

Zoals wij al eerder hebben aangegeven zullen de ouders ten alle tijden op de hoogte worden gesteld van het pestgedrag van hun kind. Wij vragen van de ouders de medewerking en ondersteuning. Alleen dan kunnen de gesprekken het beoogde effect hebben.

Kinderen weten vaak niet wat ze andere kinderen aandoen en zijn eenvoudig te beïnvloeden in een goede richting. Maar heel soms veranderen ze hun gedrag niet en blijven ze onveiligheid bieden aan andere kinderen. Aan de ouders moet dan in een gesprek duidelijk worden gemaakt wat hun kind anderen aandoet.

Ouders, geconfronteerd met het feit dat hun kind pester, slachtoffer of meeloper is, weten vaak niet wat te doen. Hun medewerking wordt gevraagd om aan het probleem een einde te maken. Deze medewerking bestaat uit het bespreken van het pesten met hun kind en het verlenen van toestemming voor het volgen van een sociale vaardigheidstraining door hun kind. Deze wordt verzorgd door een Riagg of Onderwijsbegeleidingsdienst. Overleg hierover wordt gevoerd met de intern begeleider.

In de schoolgids staat kort beschreven hoe wij op de BMS omgaan met pesten. Over het fenomeen pesten verschijnt op de website en in de nieuwsbrief regelmatig een stuk waarin ouders tips wordt gegeven.

1.5 Klachtenregeling

Als leerkrachten het probleem niet willen of kunnen zien of het inadequaaf aanpakken, is de inschakeling van een contactpersoon op school noodzakelijk. Zijn hulp wordt dan ingeroepen om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie. De commissie hoort de klager en aangeklaagde, wint advies in bij deskundigen en het bevoegd gezag. Vervolgens adviseert de commissie welke activiteiten uit te voeren.

Adressen van de contactpersonen staan vermeld in de schoolgids, die aan het begin van ieder schooljaar wordt meegegeven aan de kinderen.

Stappenplan bij overtredingen agressie, vandalisme, pesten

In alle gevallen worden de ouders direct op de hoogte gesteld.
Tijdens de momenten dat je binnen moet blijven, krijg je gepast werk.

Stap 1

Je moet dezelfde dag een kwartier nablijven. In geval van vandalisme wordt de schade door jezelf hersteld of vergoed.

Stap 2

Je moet dezelfde dag een half uur nablijven. In geval van vandalisme wordt de schade door jezelf hersteld of vergoed.

Stap 3

Je krijgt 5 schooldagen straf: Om 8:20uur kom je direct naar binnen, in de pauzes ben je binnen (10:15 uur en 13:00uur) en na schooltijd (15:15 uur - 15:45 uur) blijf je binnen. Er komt een gesprek op school met je ouders.

In geval van vandalisme wordt de schade door jezelf hersteld of vergoed.

Stap 4

De directeur belt jouw ouders voor een gesprek over jouw gedrag op school.

Verandert jouw gedrag daarna nog niet, dan wordt er besproken of jij op onze school kan blijven.

In geval van vandalisme wordt de schade door jezelf hersteld of vergoed.

** Het stappenplan duurt vanaf stap 1 tot 10 weken. Na 10 weken krijg je een nieuwe kans om opnieuw goed gedrag te laten zien.

